

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ РЕГІОНУ

Анотація. Розглянуто сучасні проблеми управління фінансами на регіональному рівні. Визначено основні шляхи вдосконалення державного управління регіональними фінансами в Україні.

Аннотация. Рассмотрены современные проблемы управления финансами на региональном уровне. Определены основные пути совершенствования государственного управления региональными финансами в Украине.

Annotation. Modern problems of financial management at a regional level are considered. The basic ways of developing the regional finance public administration in Ukraine are specified.

Ключові слова: регіон, фінанси регіону, державне управління фінансами, місцевий бюджет, міжбюджетний трансферт.

Функціонування регіону як відносно відокремленого фінансово-господарського комплексу потребує наявності дієздатної структури управління будь-якою його сферою або галуззю, в тому числі і регіональними фінансами.

Актуальність питань, пов'язаних з державним управлінням фінансами регіону, знайшла своє відображення у дослідженнях українських та зарубіжних вчених: Лебедева В. А., Карпінського Б. А., Кондусової Л. Ф., В. Оутса, Андрущенко В. Л., Кириленко О. П., Дрезденської О. С., Ч. Тібо, Р. Масгрейва, Якобсона Л. І., Сунцової О. О., Полозенко Д. В., Глущенко Ю. А. та ін.

Проте залишається відкритим ряд проблем, спричинених значними труднощами у формуванні місцевих бюджетів, недосконалістю міжбюджетних відносин, що зумовлює актуальність наукових досліджень з питань державного управління фінансами регіону і вимагає активзації теоретичних та практичних пошуків розв'язання даної проблеми.

У зв'язку з цим метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності державного управління фінансами регіону.

Розглядаючи проблеми управління регіональними фінансами, зокрема формування доходів місцевих бюджетів, слід зазначити, що в Україні застосовується система необґрунтованого надмірного вилучення фінансових ресурсів адміністративно-територіальних формувань з їх наступним частковим поверненням у формі міжбюджетних трансфертів, що не створює стимулів у органів місцевого самоврядування для забезпечення зростання економічного потенціалу регіонів.

У новій редакції Бюджетного кодексу України [1], що був прийнятий 8 липня 2010 року, було розроблено низку інструментів, які мають сприяти місцевим органам у формуванні достатнього обсягу коштів для виконання покладених завдань. Головними завданнями Бюджетного кодексу є проведення децентралізації податково-бюджетних відносин з метою надання регіонам стимулів до саморозвитку, а також зниження ролі держави у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування.

Незважаючи на унормування у Бюджетному кодексі України порядку застосування інструментів, які дозволяють зміцнити систему місцевих бюджетів та оптимізувати міжбюджетні відносини, залишається низка проблем, яка потребує вирішення. Місцеві бюджети рівня громад (міст, селищ, сіл) поки що не отримали стабільного джерела надходжень, право на адміністрування за яким залишалося б компетенцією місцевого самоврядування. Невирішеним є питання про збільшення самостійності органів місцевого самоврядування стосовно встановлення власних податків та зборів. Не здійснено і суттєвих зрушень у системі міжбюджетного вирівнювання, зокрема, формала визначення обсягу трансфертів потребує більшого врахування регіональних особливостей: щільності проживання, віддаленості від осередків надання послуг, реальної кількості споживачів послуг та ін. Нерозвиненим є механізм горизонтального цільового субвенціонування: отриманню субвенцій з інших бюджетів перешкоджають складна процедура їх оформлення та слабкі гарантії повернення. Не змінилися механізми здійснення місцевих запозичень у бік розширення прав і можливостей органів місцевого самоврядування до здійснення місцевих запозичень [2].

З метою подальшого вдосконалення системи формування місцевих бюджетів, зміцнення фінансової спроможності громад і регіонів доцільно вжити такі заходи:

1. Внести доповнення до Бюджетного кодексу України:

- унормувати механізм горизонтального бюджетного вирівнювання. В Україні наявна певна кількість самодостатніх бюджетів не тільки регіонального рівня, але і бюджетів великих міст та селищ. Система надання трансфертів такого роду може забезпечувати досягнення двох цілей: державний бюджет позбавляється необхідності забезпечувати трансфертами певну частину фінансово неспроможних бюджетів і з'являється додатковий механізм інтенсифікації інтеграційних процесів між регіонами та місцевостями;

- удосконалити інструменти врахування регіональних особливостей при розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів. Зокрема, можливо застосовувати коригуючі (зменшувальні) коефіцієнти до визначення обсягу першого кошика у бюджетах гірських територій, монофункціональних міст, депресивних регіонів.

2. Розширити права здійснення органами місцевого самоврядування запозичень у господарюючих суб'єктах (юридичних осіб), чітко унормувати терміни, строки, гарантії та умови повернення запозичень, надати право здійснювати запозичення між місцевими бюджетами.

Таким чином, дані зміни можуть суттєво посилити економічну значущість кожної громади, кожного регіону, підвищити рівень прогнозованості та керованості регіонального розвитку, забезпечити соціальну орієнтованість розвитку регіональних економічних структур.

Література: 1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17>. 2. Щодо практичної реалізації інструментів підвищення фіскальної самостійності територій, передбачених Бюджетним кодексом України. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/355/>